

Öljytuotannon verkostot Venäjän arktisilla alueilla: sosiaaliset vaikutukset ja kumppanuusmahdollisuudet

Hankkeessa tutkitaan globaaleja tuotantoverkostoja (GNP), jotka vaikuttavat vuorovaikutukseen alkuperäkansojen, öljy-yhtiöiden ja muiden toimijoiden välillä Venäjän arktisilla alueilla. Nämä verkostot ja niiden soveltamat kansainväliset standardit voivat auttaa suojelemaan paikallisten alkuperäiskansayhteisöjen oikeuksia kansallisen lainsäädännön ollessa heikkoa ja puutteellista. Näitä standardeja ovat luoneet erilaiset kansainväliset järjestöt ja yhtiöt itse ja niitä sovelletaan käytännössä usein alueelle investoivien kehityspankkien aloitteesta. Tutkimuksessa selvitetään tapaustutkimusten avulla vuorovaikutusta eri intressiryhmien välillä ja miten GNPT vaikuttavat öljy-yhtiöiden paikallisiin toimintatapoihin ja mitkä prosessit ja standardit parhaiten edistävät molemminpuolista hyötyä ja voimaannuttavat paikallisia asukkaita. Odotamme tutkimustulosten auttavan kehittämään ennakoivia paikallisia eettisen öljyntuotannon standardeja arktisilla alueilla.

Tutkimuksessa on käytetty metodina laadullisia haastatteluja, joista on kerätty yhtiöiden, aluehallinnon, kuntien, paikallisten aktivistien ja ympäristöjärjestöjen edustajilta. Haastatteluilla on pyritty selvittämään, vastaako ja missä määrin yhtiöiden omissa sosiaalisen vastuun dokumenteissaan antama kuva paikallisten käsitystä sekä miten paljon niissä näkyvät globaalit standardit. Samoin on selvitetty, miten liittovaltion ja alueiden lainsäädäntö käytännössä toimii.

Vuonna 2015 tehtiin kenttämatskat Komin tasavaltaan, Sahalinille ja Nenetsian autonomiselle alueelle, 2016 Hanti-Mansin autonomiselle alueelle ja vuonna 2017 jälleen Nenetsian autonomiselle alueelle. Yritysten sosiaalinen vastuu on kehittynyt eri tavoin eri alueilla. Komissa on ollut paljon konflikteja johtuen jatkuvista öljyvuoodoista, Sahalinilla ulkomaisten yritysten hyödynjakosopimuksia pidetään hyvinä, mutta ne ovat myös aiheuttaneet konflikteja yhteisöissä, joissa hyötyjä jaetaan päättäen niiden jakamisesta yhteisöjen sisällä sen sijaan, että odotettaisiin öljy-yhtiöiden pääkonttoreissa tehtäviä päätöksiä kuten muilla alueilla. Nenetsiassa öljyteollisuuden aiheuttamien haittojen kompensoinnissa on siirrytty yhä enemmän liittovaltion vahvistamien laskentaperusteiden mukaan laskettuihin kompensatioihin. Yhä enemmän myös turvaudutaan tuomioistuimiin, kun laskentaperusteet, joita voidaan käyttää apuna, ovat selvemmät kuin aiemmin. Lainsäädännössä on nähtävissä kehitystä deklaratiivisesta oikeuksien antamisesta kohti tarkempaa sääntelyä, mihin kansalaisjärjestöjen esillä pitämällä globaaleilla standardeilla on ollut vaikutusta. Kansainväliset standardit, joissa korostetaan erityisesti alkuperäiskansojen oikeuksia, tulevat parhaiten otetuiksi huomioon, kun kansainvälinen investointipankki on mukana rahoituksessa. Tämä on ollut Venäjälle asetettujen sanktioiden vuoksi yhä harvinaisempaa. Venäläiset öljy-yhtiöttoimivat yhä varsin paternalistisesti, eikä lainsäädäntökään mahdollista kansalaisten osallistumista.

Vuosina 2016-2017 on hankkeessa keskitytty kirjoittamaan artikkeleita sekä eri alueita koskien että niiden käytäntöjä vertaillen. Kansainvälisissä joulunlehdissä julkaisun lisäksi julkaistaan elokuussa 2017 laajahko artikkeli myös suomeksi, jotta tehtäisiin tutkimustuloksia tunnetuksi myös suomalaisen oikeustieteen piirissä. Lisäksi on julkaistu netissä populaareja artikkeleita. Käsikirjoituksia on runsaasti erilaisissa vaiheissa.

Maria Tysiachniouk on osallistunut ainoana Venäjältä valittuna stipendiaattina The Fulbright Arctic Initiative 18 kuukautta kestäneeseen ohjelmaan 2015-2016. Se on tuonut alun perin vain Venäjän arktista koskevaan hankkeeseen tervetullutta vertailua Alaskaan ja Kanadaan.

Hanketta on esitelty lukuisissa kansainvälisissä konferensseissa. Hankkeen loppupuolella keskitytään tulosten julkaisuun.

Lisätietoja:

Soili Nysten-Haarala soili.nysten-haarala@ulapland.fi